

трьохрівневої пенсійної системи. Тому істотно удосконалювався механізм функціонування солідарного – першого рівня пенсійної системи. В солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати: пенсія за віком, пенсія по інвалідності, пенсія у зв'язку з втратою годувальника, введено надання допомоги за рахунок коштів Пенсійного фонду на поховання пенсіонерів [2].

Позитивним у цьому рівні є націленість на перспективу у досягненні таких результатів:

–забезпечення справедливої системи розподілу пенсійних коштів з врахуванням індивідуальних даних за розміром пенсійного стажу та рівня заробітної плати громадян;

–гарантування вчасної регулярної виплати пенсій;

–детінізування національної економіки і на цій основі забезпечення економічного зростання та підняття добробуту громадян;

–створення режиму сталого формування бездефіцитного бюджету ПФУ і передумов впровадження другого, накопичувального, рівня пенсійної системи [3].

Отже, можна засвідчувати, що нині реформування пенсійної системи в Україні реалізує завдання її адаптації до принципів, діючих в європейських країнах й таким, що відповідають правилам ринкової економіки. Однак у нас дієвою є лише перша ланка – солідарна система.

Список використаних джерел

1. Пікалова З. І. Реформування пенсійної системи в Україні: проблеми та засоби їх подолання / З. І. Пікалова, В. Я Олійник // Вісник ДДФА : Економічні науки. – 2011. – №2. – Режим доступу : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/1535>
2. Огляд світового досвіду запровадження пенсійних реформ / Міністерство праці та соціальної політики України, Пенсійний фонд України. – Київ, 2008. – Режим доступу: file:///C:/Users/LZ/Downloads/efek_2012_3_25.pdf
3. Ткаченко Л. Шляхи подальшого реформування пенсійної системи / Л. Ткаченко // Вісник Пенсійного фонду України. – 2008. – № 9. – С. 6–17.

Захарчук Ю.

студентка V курсу юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к. п. н., доцент кафедри

психології і соціальної роботи ТНЕУ Коваль О. Є.

ФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Багатоаспектність соціального забезпечення сьогодні потребує формування прийдешніх висококваліфікованих спеціалістів ще у період навчання у вищому навчальному закладі. Такий фахівець повинен володіти професійними знаннями та навичками, уміти застосовувати нестандартний підхід, креативні рішення під час професійної діяльності, вирішувати фахові завдання під час міжособистісної взаємодії з різними категоріями клієнтів.

Оновлення освітньої парадигми вимагають від закладів вищої освіти досконалої підготовки майбутніх фахівців, становлення їх як професіоналів, які легко орієнтуються в наукових досягненнях та інноваціях, здатних до проектування вирішення проблемних ситуацій, готові до професійного саморозвитку, самовиховання та самовдосконалення. Тому формування цього якісного феномена у майбутніх спеціалістів є вкрай важливим і необхідним процесом у сучасній соціальній ситуації. І основним завданням вищого навчального закладу повинна бути підготовка особистості майбутнього фахівця на засадах високопрофесійного навчання і виховання, де основною цінністю є сама людина.

Вивчення наукової літератури вітчизняних і зарубіжних авторів дозволяє стверджувати, що нові тенденції у світовій системі освіти, які було виявлено ними внаслідок аналізу сутності та наслідків реалізації численних її реформ, що відбулися на перетині 20 та 21 століть, свідчать про необхідність конструктивного розв'язання нових освітніх завдань, насамперед націлених на формування людини як суб'єкта соціального життя засобом максимального розкриття її інтелектуального, особистісного та творчого потенціалу, а також підготовки кожної людини до саморозвитку, самовизначення і самореалізації.

Саморозвиток, як неперервний процес стає певною формою підвищення професіоналізму під час навчання або трудової діяльності в межах спеціальності [1, с.227]. Його необхідність зумовлюється вимогами, що ставить суспільство до якості продуктивної праці. Зауважимо, що ці вимоги мають відповідати рівню професійного саморозвитку майбутнього фахівця та його особистим інтересам. Тобто, перебуваючи ще у ролі студента, необхідно слідкувати за розвитком інноваційних процесів у навчальних закладах, позаяк відбувається підвищення конкурентоспроможності випускників. Для досягнення цього необхідно, щоб виникла потреба в активній життєвій позиції, в пошуку способів реалізації свого потенціалу на основі саморозвитку, як процесу, що формує гармонійно розвинену особистість. Варто відзначити, що ця проблема досить актуальна сьогодні і щоб її розв'язати необхідно створити такі умови, котрі б забезпечували формування у кожного студента потреби максимально саморозвивати й застосовувати свої здібності до певного виду діяльності на практиці.

Аналіз досліджень К. Абульханової-Славської, О. Бодальова, О. Єрмолаєвої з цієї проблеми дає підстави стверджувати про те, що суттєвою характеристикою саморозвитку є свідомо якісна самозмiana самого себе, яка є головним внутрішнім механізмом індивідуально-особистісного розвитку. Якісним показником процесу становлення суб'єктності людини є її цілеспрямований саморозвиток. Професійна підготовка спеціалістів здійснюється за різноманітними організаційними формами, моделями, системами і програмами, більшість із яких можна класифікувати за тривалістю, кількістю учасників та особливостями їх взаємодії, зв'язком із практичною діяльністю. Аналіз педагогічної практики переконує, що успадковане інформаційно-догматичне навчання, загострює суперечності між вимогами, що постають перед спеціалістами у сучасних умовах, та рівнем їх готовності до професійної діяльності.

Проблема саморозвитку особистості знайшла своє висвітлення у працях вітчизняних (І. Бех, Б. Вульфів, О. Газман, Г. Звенигородська, В. Зінченко, О. Киричук, Б. Кобзар, Л. Кулікова, А. Меренков, О. Слободян, Т. Тихонова, П.

Харченко, М. Ценко) та зарубіжних (Р. Бернс, А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс та ін.) дослідників. Психологічні аспекти саморозвитку особистості аналізували Н. Бітянова, С. Максименко, Б. Мастеров, Г. Цукерман. Більшість дослідників вважають, що в процесі навчальної діяльності здійснюється різносторонній розвиток особистості студента ВНЗ, у тому числі, і її мотиваційної сфери (М. Алексєєва, Г. Балл, В. Бондар, О. Дубасенюк, О. Дусавицький, І. Зязюн, С. Максименко, М. Матюхіна, Л. Славіна) [2].

Професійний саморозвиток особистості є об'єктом дослідження багатьох психологів та педагогів (С. Рубінштейн, К. Абульханова-Славська, К. Платонов, В. Моляко, Б. Федоришин, Г. Балл, Л. Митіна, К. Чарнецкі) і визначається як процес набуття та вдосконалення професійно-особистісних якостей, професійних знань, вмінь та навичок.

Найважливішим елементом мотивації саморозвитку є мотивація учіння, пізнання. Закладка даної мотивації повинна відбуватися ще в школі. Але, як показують багато досліджень, дана мотивація у учнів слабо диференційована або взагалі відсутня; деякі учні (навіть випускники) слабо усвідомлюють зв'язки між навчальними предметами і явищами швидкозмінного навколишнього світу. За моделлю А. Маслоу, в ієрархії базових потреб на вищій сходинці знаходяться потреби у визнанні і у самоактуалізації. Потреба у визнанні включає як зростання особистісної самоповаги, значущості, так і пошану від інших, завоювання визнання, престижу. В рамках навчальної діяльності задоволення цієї потреби досягається, в основному, за рахунок успішного навчання. Причому, не лише завдяки своїм природним здібностям, але і завдяки силі мотивації.

Поняття саморозвиток особистості розглядається в класичних і сучасних зарубіжних (З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, К. Роджерс, А. Маслоу, Р. Бернс) та вітчизняних (Л. Виготський, С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, К. Абульханова-Славська) психологічних теоріях особистості та означає прагнення і здійснення людиною самоактуалізації та самореалізації протягом життя і продуктивної діяльності. У дослідженнях виявлено, що висока позитивна мотивація навчальної діяльності може компенсувати дефіцит спеціальних здібностей або недостатній запас знань, умінь і навиків, виступаючи як компенсаторний чинник (А. Реан, В. Якунін, Н. Мєшков). А успішність у навчанні, як відомо, є запорукою успішності у майбутній професійній діяльності. Отже, головним у вищому навчальному закладі є формування позитивної мотивації навчальної діяльності, мотивації пізнання, що є основою професійного саморозвитку майбутнього фахівця [2].

Процес професійного розвитку та саморозвитку майбутнього спеціаліста соціальної сфери на етапі його професійної підготовки має свої особливості. Він відбувається в умовах навчальної діяльності, регламентується системою вимог з боку викладачів, навчальних програм, специфіки предмета професійної діяльності. Але цей процес потребує підвищення суб'єктного компоненту особистості майбутнього фахівця у процесі його професійного саморозвитку. Серед системи умов професійного саморозвитку у процесі підготовки майбутнього фахівця можна виділити наступні:

- орієнтація процесу навчання на формування спрямованості майбутнього спеціаліста на самоактуалізацію та самодетермінацію в майбутній професійній діяльності;

- збагачення змісту навчання системою понять і концепцій, що орієнтують майбутніх фахівців на рефлексію, самопроекування, самонавчання, самоорганізацію, саморозвиток у сфері професійно значимих якостей особистості.

Зі вступом до вищого навчального закладу молода людина набуває більше самостійності, провідними видами діяльності стають навчально-професійна, науково-дослідна. Набуті знання, вміння, навички виступають для неї як засоби майбутньої професійної діяльності, тому головною для студента повинна стати спрямованість на підготовку до обраної професії, вироблення відношення до професійної діяльності як способу самореалізації.

Список використаних джерел

1. Зязюн Л. І. Саморозвиток особистості в освітній системі Франції: Монографія. – Київ; Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. – 2006. – 388с.
2. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: Монографія / за ред. В. А. Ковальчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2011. – 204 с.

Колос А.

*студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Глова І.

*студентка III курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к. психол. н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ Ребуха Л.З.*

ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Світові тенденції в економіці, культурній сфері свідчать про те, що збереження та модернізація національного інтелектуального потенціалу, входження України в європейський інтелектуальний простір є одним із пріоритетних напрямів розвитку нашої країни на сучасному етапі. Нині метою професійної освіти є підготовка майбутніх фахівців на основі національних надбань світового значення та європейських традицій працівників педагогічної сфери, які здатні виконувати свою професійну діяльність на засадах демократизму і гуманізму, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також потребу бути конкурентоспроможними на ринку праці. Тому основним завданням діяльності сучасного вищого навчального закладу в Україні має стати формування інноваційного освітньо-виховного середовища, що передбачає не тільки зміни в організації навчання, а й удосконалення професійної майстерності викладачів.

Різні аспекти проблеми фундаменталізації професійної підготовки фахівців у вимірі європейського освітнього простору окреслюють М. Дмитриченко, Л.